

Oponentský posudek dizertační práce

Název práce: Psaný hlas: Whitmanovy *Listy trávy* (1855) a Millerův *Obratník Raka*

Předkladatel: mgr. Ondřej Skovajsa

Předkladatel ve své práci analyzuje dva přelomové texty americké literatury z hlediska emfaticky pojaté *poetiky hlasu*: hlasu jakožto tělesného, gestického, přítomného, osobitě singulárního, odpoutaného od etablovaných kulturních institucí skripturálního typu, spjatého s hrdlem, hrudí a trávícím traktem.

Genezi práce jsem měl možnost sledovat dlouhodobě, z malé části jsem k ní asi i přispěl. Nyní, s možností opakovaně se vracet ke kompletnímu a vytištěnému textu, ve mně sílí přesvědčení o whitmanovské polovině a pochybnosti o polovině millerovské. U Whitmana Skovajsův přístup skutečně cílí k jádru autorovy polemiky, zachycuje nové detaily, umožňuje zřetelnější formulace: získáváme tu ucelenou interpretaci Whitmana jako „epika momentálnosti“, jako kritika a proroka moderní doby – přičemž ale výklad nesklouzává k prosté politizaci či sociologizaci. Jde o souhrnný popis onoho „myself“, které je u Whitmana původcem i hlavním tématem; Skovajsa se drží textu, aniž by sklouzával k prostému opakování či parafrázím.

U Millera k této zřetelné shodě zvoleného rámce s autorem nedochází: „spontánní hlas“ se u Millera objevuje jako jistá poetická figura, sám jeho text je ale zřetelně skripturální, reflektovaně literární, nikoli „písňový“. Snaha o zachování tematické jednoty místy vede k bizarním důsledkům: zatímco u Whitmana paralelu s Kristem každý alespoň pracovně přijme, u Millera příslušná odbočka nikam nedospívá a pouze irituje. Úvahu nad Millerem by bylo možno rozvinout i tak, vyžadovalo by to ale odstup, k němuž Skovajsa není připraven: celý metaforický i takříkajíc existenciální shluk hlas-tělo-přítomnost atd. by bylo nutno uchopit jako určitý *retrospektivně utvářený* obraz „čisté přítomnosti“, vyplývající z *romantických* tendencí. Millera a další by pak bylo možno s tímto vodítkem oprávněně vyložit jako „pozdní romantiky“. Vyžadovalo by to ovšem postoj spíše anatomický než empatický.

Tím se dostávám k třetímu bodu, který v posudku nutno zmínit: text je nepochybně nesen patosem jistého nadšení, jež je sice zdrojem energie, ale také jednostrannosti a ochotě k „rychlým spojením“. Ta ostře vystupuje do popředí, jakmile se autor uchýlí ke generalizacím anebo širokým historickým spekulacím. Když se ale drží textu, a to je v předkládané práci

pravidlem, je tón zaníceného vykladače – takříkajíc stoupence – přijatelný a je s to nést dobré plody.

Souhrnně vzato je tedy dizertace Ondřeje Skovajsy tak trochu „vlkem v rouše beránčím“ – distancovaná odborná analýza jistě není autorovou silnou stránkou. Domnívám se však, že zvláště s ohledem na whitmanovskou část – o rozsahu 180 stran – předložil text, který splňuje akademické nároky a podává přínosnou a samostatnou interpretaci. Millerovskou část sice v současné podobě považuji za slepou uličku, nicméně – dodávám zde závěrem – už sám kvalifikovaný zájem o oba autory považuji v českém kontextu za hodný podpory: v letošním roce se například nabízí zmínit, že oba vybízejí k využití v hrabalovských interpretacích. Předloženou dizertační práci **doporučuji k obhajobě**.

mgr. Martin Pokorný, PhD.

oponent